

MEB - AGS - ÖABT
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLÂK BİLGİSİ
ÖĞRETMENLİĞİ
ÇÖZÜM - 2

Bu denemenin her hakkı saklıdır. Hangi amaçla olursa olsun, denemenin tamamının veya bir kısmının Yayınevimizin yazılı izni olmadan kopya edilmesi, fotoğrafının çekilmesi, herhangi bir yolla çoğaltılması, yayımlanması ya da kullanılması yasaktır. Bu yasağa uymayanlar gerekli cezai sorumluluğu ve denemenin hazırlanmasındaki mali külfeti peşinen kabullenmiş sayılır.

Bu testte 50 sorunun çözümü vardır.

1. Yükselmek demektir. İsti'la harflerini okurken dilin kökünün üst damağa yükselmesi manasındadır. İsti'la sıfatlı harfler kalın harflerdir. Güçlü bir sıfattır. Harfleri: **حُصَّ ضَنْطُ قِظْ**

Cevap: D

2. Medd-i muttasıl bitişik uzatma anlamına gelir. Harf-i medden sonra sebeb-i medden kırık gamze gelirse ve ikisi de aynı kelimede olursa bu durumda medd-i muttasıl ortaya çıkar.

Cevap: C

3. İdgam-ı bila gunne yoktur. İDGAM-I BİLA GUNNE: Tenvin veya nun'u sakinden sonra (ن, ل) harflerinden birisi gelirse olur.

Cevap: D

4. Tefhim: Sözlükte bir şeyi yüceltmek, saygı göstermek ve kalın yapmak gibi anlamlara gelir. Tecvîd ilminde tefhim, dilin arka kısmının üst damağa yükselmesi sebebiyle ağız içinin sesle dolması ve harfin kalın okunması demektir.

Cevap: C

5. Derleme Görevinin Zeyd b. Sabit'e Verilmesi:

- Zeyd'in, Hz. Peygamber'e uzun süre vahiy katipliği yapması
- Zekâsıyla sahabeler arasında temayüz etmesi
- Rasulullah'ın hayatta iken Kur'an'ın tamamını ezberleyip en güzel şekilde okuması. Nitekim Hz. Peygamber onun hakkında: "Kur'an'ı en iyi bilen ve hıfzeden Zeyd'dir." buyurmuştur.
- Arza-i Ahirede yani Hz. Peygamber'in Kur'an'ı baştan sona Cebrail'e iki defa okuduğu son arza meclisinde hazır olması
- Genç olması dolayısıyla kendisinden istenileni daha rahat bir şekilde yapabilecek donanıma sahip olması
- Bütün Müslümanların güvenini kazanmış olması

Cevap: D

6. Kur'an'da kendi ismiyle belirtilmeyip bunların yerine insan, melek, cin, hayvan, ağaç, yıldız ve şehir için kullanılan zamir, işaret isimleri, zaman ve mekân isimleri, künye, lakap ve vasıf gibi kapalı kelime ve ifadelerle zikredilen hususlara "mübhemâtü'l-Kur'ân" denilmiştir.

Heca harfleri bunlardan biri değildir.

Cevap: E

7. Bu medresenin yetiştirdiği önde gelen isimler;

- Mücahid b. Cebr
- İkrime
- Said b. Cübeyr
- Tavs b. Keysan
- Ata b. Ebi Rabah

Ebu'l Aliye ise Medine Ekolü'ne mensuptur.

Cevap: E

8. Mübhem 'insan melek ve cin gibi varlıkların veya bir topluluk ya da kabilenin Kur'an'da açık değil de ismi işaretler, ismi mevsul, zamirler, cins isimleri belirsiz zaman zarfları ve belirsiz mekân isimleriyle zikredilmesi anlamına gelir.

Cevap: D

9. Tefsirde böyle bir yöntemle başvurulmamıştır. Çeşitli gibi görünen ayetlere açıklama ve tefsir etme yöntemleri farklıdır.

Cevap: E

10. MÜNAVELE: Hocanın kendi kitabını veya yazılı bir metni rivayet etmesi için talebesine elden vermesidir. Soruda verilen örnekte Peygamber Efendimizin Batn-ı Nahle'ye gönderdiği seriyye komutanı Abdullah b. Cahş'a bir mektup vermesi münaveleye örnektir.

Cevap: A

11. MEVZU HADİS: Uydurma hadis de denir. Söylenmediği ve yapmadığı hâlde Hz. Peygamber adına uydurularak hadis diye rivayet edilen sözlerdir.

Cevap: C

12. Muallak hadis senette bulunan kopukluktan dolayı zayıf hadisler kapsamında yer almaktadır. Senedin müellif tarafındaki kısmından bir veya daha çok râvisi zikredilmeyen hadis anlamında kullanılır. Bazen bütün bir sened dahi zikredilmeyebilir.

Cevap: E

13. MUZDARİB HADİS: Birbirine aykırı rivayet edildiği hâlde birisinin diğerine tercih edilmediği hadislerdir.

Cevap: D

14. MUNKATİ' HADİS: Senedinde bir veya daha fazla ravinin peş peşe olmadan düştüğü ya da ravisi müphem (bir adam) şeklinde belirsiz olarak zikredilen hadislerdir. Tebe-i Tabbinin Tabiini atlayarak direk sahabeden rivayet etmesidir.

Cevap: E

15. Hanefi mezhebine göre de Şafii mezhebine göre de kişi baba ve dedesine zekât veremez. Ayrıca her iki mezhebe göre de kişi damadına ya da kayınbabasına zekât verebilir. Ancak Hanefi mezhebi kişinin kendi çocuğuna her ne koşulda olursa olsun zekât veremeyeceğini söylerken, Şafii mezhebi ayrı evde oturan fakir çocuğa zekât verilebileceğini söylemiştir.

Cevap: D

16. Hanefi ve Şafii mezhebine göre orucu bozan ve bozmayan şeyler genel olarak aynıdır. Ancak kaza ve kefaret gerektirip gerektirmedikleri yönünde ihtilaf bulunmaktadır. Şafii mezhebine göre kefarete gerektiren tek şey oruçlu iken cinsel ilişkiye girmektir. Buna mukabil Hanefi mezhebine göre cinsel ilişkinin yanında kişinin bilerek oruç bozucu şeyleri yapması kefarete gerektirir.

Cevap: A

17. Mestin abdestli iken giyilmesi gerekir. Mest üzerine mesh yapabilme süresi yolcu olmayanlar için bir gün bir gece (yirmi dört saat), yolcular için üç gün üç gecedir (yetmiş iki saat). Bu süre, mestin abdestli olarak giyilmesinden sonra abdesti bozan ilk durumdan itibaren başlar. Üzerine mesh yapılabilecek mest ayağın abdestte yıkanması gereken kısımlarını tamamen kaplamalı, dayanıklı ve sağlam bir maddeden yapılmış olmalıdır. Abdesti bozan hâller mest üzerine meshi de bozar. Ayrıca üzerine mesh yapılmış olan mestin ayaktan çıkması veya çıkarılması, mesh süresinin sona ermesi ve gusül abdesti gerektiren durumlarda da mesh bozulur.

Cevap: E

18. Hanefilere göre, umrenin farzları ihram ve tavaf olmak üzere ikidir. Bunlardan ihram şart, tavaf ise rükündür. Şafi ve Hanbelilere göre bu dört nüsük yani ihram, tavaf, sa'y ve tıraş birer rükündür. Maliki mezhebinde ise, ilk üçü rükün, tıraş ise vaciptir. Vakfe ise haccın farzlarından biridir.

Cevap: B

19. Hacıyyat, insanların hayatlarını kolaylık içinde sürdürebilmek için muhtaç oldukları düzenlemeler demektir. Bunların bulunmaması hâlinde hayatın düzeni bozulmaz, fakat insanlar genelde zorluk ve sıkıntı ile karşılaşır. Allah Teâlâ gerek ibadetlerde gerek başka konularda kullarına kolaylık sağlamak ve onlardan zorluk ve sıkıntıyı gidermek için pek çok hüküm koymuştur. Su bulamayan için teyemmüm, ramazanda hasta ve yolcular için oruç tutmama ruhsatı, ayakta duramayacak olan kişinin oturarak namaz kılması, temiz yiyecek, içecek ve giyeceklerden yararlanmanın meşru kılması gibi hükümler hacıyyat kapsamında konulan kolaylaştırmalardandır.

Adam öldürüne kısas uygulanması ise zaruriyattan olan canın korunmasını temin etmek için konulmuştur.

Cevap: D

20. Maslahat-ı Mürsele: Şer'î hükümlerin içerdiği veya akıl ve tecrübe yoluyla belirlenmekle beraber bunlarla uyum içinde olan faydalar anlamında fıkıh ve usûl-i fıkıh terimidir.

Cevap: A

21. İnsanın söz ve davranışlarının sebep ve sonuçlarını idrak edebilme ve bu idraka uygun biçimde iradesini kullanabilme gücünü ifade eder. Temyiz kudretine sahip kişiye mümeyyiz denir.

Cevap: C

22. Tafsili İman: İnanılması gereken hususlara ayrı ayrı inanmak, iman etmek demektir. Bu da Amentü duasında toplanmıştır.

Cevap: E

23. Hicretin 10. yılında (M.S. 632), Hz. Peygamber son hacı olan Veda Haccı dönüşünde Gadir-i Hum mevkiinde konaklamıştır. Burada Müslümanlara hitaben bir hutbe irad etmiş ve meşhur şu sözü söylemiştir: "Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır."

Bu olay kelamın ortaya çıkış sebeplerinden biri değildir. Tam tersine bu hadise, İslam dünyasındaki mezhepsel ayrışmanın (Sünni-Şii) en temel dayanak noktalarından biridir.

Cevap: E

24. Nazzâm'a göre Dırâr b. Amr'ın iddiasının aksine tevhide kanıtlamak ancak kûmûnu benimsemekle mümkün olur. Câbir b. Hayyân, Nazzâm ve Câhiz'in savunduğu bu görüşü daha sonra İbn Hazm, Takıyyüddin İbn Teymiyye ve İbn Kayyim el-Cevziyye gibi Selef âlimlerinin, farklı açılardan da olsa benimsediği görülmektedir. Ehl-i sünnet ile Mu'tezile kelâmcılarının çoğunluğu ise kûmûn ve zuhûr nazariyesini eleştirip onun yerine cevher ve araz teorisi esasına dayanan bir tabiat felsefesini kabul etmiştir.

Cevap: C

25. Muhâlefetün li'l-havâdis: "Sonradan olan şeylere benzememek" demektir. Allah hiçbir şeye benzemez, hiçbir şey de Allah'a benzemez. Allah'ın zâtî sıfatlarıyla, yarattıklarına benzemesi mümkün değildir. Çünkü Allah kadîm ve ezelîdir, başlangıcı yoktur. Varlıklar ise sonradan meydana gelmişlerdir. Allah ebedîdir, bâkîdir. Varlıklar ise sonlu ve ölümlüdürler. Diğer yandan varlıklar bir takım cüz ve parçalardan oluşmuşlardır. Allah'ın zatı için böyle bir şey söz konusu değildir.

Cevap: B

26. Mu'tezile'nin en önemli prensiplerinden olan adalet, Allah'ı her türlü çirkinlikten, yararlı olan şeyleri terk etmekten, maslahata aykırı ya da çirkin olana kulluğu çağdırmaktan soyutlama ile bütün eylemlerinde hikmet ve isabetin bulunduğunu kabullenmek demektir. Allah, âdil ve hakîmdir. O'ndan çirkin iş sadır olmaz. O'nun bütün fiilleri güzeldir. Zulüm ve diğer kötü olan şeyler Allah'ın değil, insanın fiillerindendir. Kim Allah'a zulüm ve sefeh nispet ederse, o kimse, adâlet sözünün dışına çıkmış olur.

Cevap: E

27. Kelamın doğuşuna sebep olan amilleri kısaca şöyle sayabiliriz:

Hilafet meselesi

Siyasi anlaşmazlıklar ve iç savaşlar

Kur'an metninin yorumu

Müslümanların diğer din ve medeniyetlerle karşılaşması

Tercüme hareketleri

Cevap: D

28. İslam dininin iman esasları gerek Kur'an-ı Kerim gerekse hadis-i şerifler aracılığıyla net bir şekilde ortaya konulmuştur. Kelam ilminin buradaki katkısı bunları sistematik bir şekle sokmaktır.

Cevap: E

29. İmamette efdalin bulunduğu zemin ve zamanda "mefdul"un imameti de geçerlidir. Zeyd b. Ali, kendinden önce Ali soyu etrafında gelişen olaylara ve iddialara bakarak daha gerçekçi bir yol takip etmiştir. Efdal, en üstün ve en erdemli, mefdul ise daha az üstün ve daha az erdemli kişi demektir. Zeyd'e göre, Hz. Peygamber'den sonra en faziletli kişi Hz. Ali'dir ve imamete en layık odur. Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer ise, Hz. Ali'ye göre daha az faziletlidir. Ancak en üstün birisi varken, dünyevi maslahat ve acil menfaat dolayısıyla doğabilecek fitneyi bertaraf edecek ve herkesin gönlünü birleştirecek, daha az üstün olan biri imam olabilir.

Cevap: D

30. Allah'ın zatında, sıfatlarında ve fiillerinde bir ve tek olduğunu kabul etme anlamına gelen tevhit, usûl-i hamsenin temelini teşkil eder. Mutezile mensuplarının tevhit konusuna yaptıkları bu vurgu onların özellikle sıfatlarla ilgili duyarlılıklarından kaynaklanmaktadır. Bu sebeple Mutezile, bu prensibini Allah Teala'yı sıfatlardan arındırma anlayışı üzerine inşa etmiştir. Onlar, Allah'ın her şeyden münezzehe olduğu fikrini samimi olarak korumak maksadıyla Kur'an ve hadiste teşbih ifade eden bütün ifadeleri akılcı bir ruhla açıklamış ve sonuçta onları Allah'ın zatından ayrı kabul etmiştir.

Cevap: B

31. Toplantıya Beni Hâşim'den düzenlenmesine ön ayak olan Zübeyr b. Abdülmüttalib'den başka o sırada yirmi veya otuz yaşında bulunan Hz. Muhammed (s.a.v) de katıldı. Bu toplantıya Hılful-fudul ismi verilmiştir. Toplantıda yer alan kabileler; Beni Hâşim, Beni Muttalib, Beni Zühre, Beni Teym, Beni Esed'dir.

Cevap: E

32. Eyyamü'l Arab, Câhiliye devrinde ve İslâmiyet'in ilk zamanlarında Arap kabileleri arasında cereyan eden savaşlar için kullanılan bir tabirdir.

Cevap: A

33. Harun Reşid, Abbasilere altın çağını yaşatmış, Kuzey Afrika da İdrisiler adında ilk Şii devletinin kurulmasına müsaade etmiş ve devlet teşkilatlanması içinde Kadu'l Kudatlık kurumunu oluşturmuştur.

Cevap: D

34. Nesi: Câhiliye Dönemi'nde kamerî takvimin şemsi takvime uyarlanması suretiyle takvime yapılan müdahale anlamında bir terimdir. Soruda verilen ayette de bu kavramdan bahsedilmektedir.

Cevap: D

35. Soruda verilen ayet Tebük Gazvesi ile alakalıdır.

Cevap: A

36. Delailü'n Nübüvve: Peygamberlik müessesesini, özellikle Hz. Muhammed'in peygamberliğini ispatlamak amacıyla yazılan eserlerin ortak adıdır.

Bunun yanında başka bir kavrama daha değinmek isterim. O da Beşâirü'n-Nübüvve'dir. Bu kavramın tam tanımı ise; genel olarak Hz. Muhammed'in nübüvvetini doğrulayan belgeler, özel olarak da önceki kutsal kitaplarda onun peygamberliğini müjdeleyen metinlerdir.

Cevap: A

37. Kalemîşi:

Günümüzde yarı geçirgen kâğıtlara (eskiz kâğıdı) kurşun kalem yardımı ile çizilen kurallı ve gelenekli desenlerin, yarı geçirgen kâğıt üzerinde iğnelenecek delinmesi ve uygulanacağı yüzeye, tercihen söğüt ağaçlarından elde edilen kömür tozundan yapılan tampon ile silkelenip (silkilip) yüzeye aktarılmasından sonra çeşitli renkler ile muhtelif fırçalar yardımı ile boyanıp, yine ince fırçalar ile kontürlenmesi (tahrirlenmesi) ile elde edilen süsleme tarzıdır. Yüzyıllar boyunca Türk klasik sanatlarının bir kolu olmuş, sivil, dinî, askerî, mimarî yapıların iç ve dış mekân süsleme unsuru olmuştur.

Cevap: C

38. Şeyh Hamdullah: Amasya doğumludur. Şeyhü'l Hattatin (Hattatların piri) ve Kıbletü'l Küttab (Hattatların kiblesi) lakabıyla anılmaktadır.

Cevap: D

39. Sudur; varlığın mutlak birden çıkıp bir sıra düzeni içinde evreni oluşturması anlamında felsefe terimidir.

Cevap: B

40. En önemli temsilcisi İbn Ravendi'dir.

Tabiatçı akımın aşırı ucunda olan bir koldur. (Deh-rilik/maddecilik) Deh-rilerin bazı düşünceleri şunlar-dır:

Allah'ın varlığını kabul etmezler.

Evrendeki tek gerçeklik "dehr" yani zamandır. Za-man ezelidir ve yaratılmamıştır.

Her şey maddedir. Maddeden ayrı bir ruh yoktur.

Evrenden ayrı bir yaratıcı yoktur. Evren ve yaratıcı birdir.

Gerçek bilgiye ancak duyular yoluyla ulaşılır.

Cevap: E

41. Ontolojik Delil: (Varlık bilimsel - Tanrı mutlak mükemmel varlıktır.) Buna 'Varlık bilimsel' kanıt da denir. Tanrı mutlak olarak mükemmel varlıktır. Varlığı zorunludur. Kendisinden daha mükemmeli tasav-vur edilemez. Bu delili açık bir dille ilk defa savunan "Anselm"dir. Tanrı vardır ve mutlak iyidir.

Descartes'e göre Tanrı diye bir varlığı düşünüyorsam tanrı vardır. Olmayan bir varlığı düşünemeyiz.

Cevap: A

42. Özgür İrade Savunması: En önemli temsilcisi "Al-vin Plantinga"dır. Bu yaklaşımda Tanrı'nın varlığının ve kötülüğünün bir arada olabileceği gösteril-meye çalışılmaktadır.

Cevap: A

43. Soruda hakkında bilgi verilen psikoloji ekolü "Psi-kanaliz"dir.

Cevap: D

44. William James:

Din psikolojisinin modern zamanlardaki asıl kuru-cusu ve atasıdır.

Dini, bireysel tecrübe esasına bağlı olarak tanım-lanması gerektiğini söyler ve dinin insan için yararlı olduğunu savunur.

Dini; bireysel din ve kurumsal din olarak ayırıp bi-reysel dinin önemli olduğunu savunur.

'*Dini Tecrübenin Çeşitliliği*' adlı eseri din psikolojisi-nin klasiği olarak kabul edilir.

İşlevselcilik ilkesine yaptığı katkılardan dolayı ABD de din psikolojisinin en önemli temsilcisi olmuştur.

Tanrı var mıdır? sorusundan çok, Tanrı hayatımıza ne kazandırır? sorusunu sorar.

Dua, din değiştirme, mistisizm gibi konuları ele alır.

Din psikolojisine dair görüşlerinin merkezine dinî tecrübeyi yerleştiren kişidir.

Cevap: A

45. Erdemli ve erdemsiz toplum tiplemesi ile ilgili görüşlerini en dikkate değer iki olgudur. Erdemli şehir, iyi ya da mutlu hayatın elde edilmeye çalışıldığı ve erdemlerin tomurcuklanıp çiçek açtığı bir şehirdir. Erdemli olmayan halihazırdaki şehirlerin halkları ise, kendi mutlulukları bedenî haz ve zevklere dayandığından bedenlerin esaretinden kurtulamaz. O bu konuyla ilgili görüşlerini, *es-Siyasetü'l Medeniy-ye* ve *Arau Ehli'l-Medineti'l-Fazıla* isimli iki eserinde serdetmiştir. Bu düşünürümüz Farabi'dir.

Cevap: A

46. Auguste Comte, Herbert Spencer, Emile Durkheim, Gordon Childe, Morgan, Neil Smelser, Moore, Levy, J. Steward, M. D. Sahlins, L. White, E. R. Service gibi sosyal bilimciler, toplumsal değişim fenomenine evrimci bir bakış açısıyla yaklaşmışlardır. Bu sosyal bilimcilerden bir kısmı, klasik tek çizgili evrim anlayışına sahipken, bir kısmı ise çok çizgili evrim anlayışına sahiptirler.

Cevap: E

47. Soruda verilenler din eğitiminin psikolojik temeli ile alakalıdır.

Cevap: D

48. I. Müderrisin okuttuğu dersi tekrar eden: MUİD
II. Kütütlarda çocuklara okuma yazma ve temel dini bilgiler öğreten: MUALLİM
III. Devlet adamlarının çocuklarına saraylarda ders veren: MÜEDDİB

Cevap: C

49. Soruda bahsedilen kavram Karma'dır. Karma kısaca "Ne ekersen onu biçersin" anlayışı etrafında şekillenmiştir.

Cevap: B

50. II. Mabet Dönemi: Kudüs'teki mabet tahrip edilip halk Babil'e sürüldü. Babil'deki sürgün hayatları Perslerin Babilleri yenmesiyle sona erdi. Pers Kralı Koreş, Yahudilerin Kudüs'e dönmelerine ve mabedi inşa etmelerine izin verdi. MÖ 515'te mabedin inşa edilmesinden sonra Ezra'nın önderliğinde Yahudiliğin kurum ve kuralları hayata geçirilmiş oldu.

Cevap: D